

1413

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

Вх.№ 11077 / 2014 г.
София, 29.12.2014 г.

2584
29.12.2014

**ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ
НА НАКАЗАТЕЛНАТА КОЛЕГИЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

И С К А Н Е

**ОТ ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА ПРИЕМАНЕ НА ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ**

**На основание чл. 125, вр. чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за
съдебната власт**

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ КАСАЦИОННИ СЪДИИ,

Процесуалният закон в чл. 35, ал. 3 НПК предвижда специална подсъдност на делата за престъпления от общ характер, извършени от лица с имунитет или от членове на Министерския съвет. Като първа инстанция те са подсъдни на Софийски градски съд. Създадените специални правила изключват приложението на общите норми на НПК относно родовата и местната подсъдност.

Имунитетът на магистратите е регламентиран в чл. 132 от Конституцията на Република България - при осъществяване на съдебната власт съдиите, прокурорите и следователите не носят наказателна и

гражданска отговорност за служебните си действия и постановените от тях актове, освен ако извършеното е умишлено престъпление от общ характер. Предназначението на имунитета на магистратите е да обезпечи независимостта им, създавайки гаранции за неприкосновеност при формиране и изразяване на вътрешното им убеждение, игнорирайки заплахата от външни посегателства.

Конституционният съд е имал повод да изрази становище, че имунитетът, установен в нормите на Конституцията, само за определени лица, между които и за съдиите, прокурорите и следователите, съгласно чл.132 КРБ, представлява съвкупност от права, изразяващи се в тяхната наказателна неотговорност и наказателна неприкосновеност. Наказателната неотговорност включва забрана за търсене на наказателна отговорност от тези лица за техните действия и актове, осъществени при и по повод изпълнение на функциите им, което се определя като функционален имунитет. Неговото действие не е ограничено по време и място и е валидно както в рамките на периода на изпълнение на функциите им като магистрати, така и след прекратяването им.

Наказателната неприкосновеност представлява забрана за задържане и възбуждане на наказателно преследване и в този смисъл има процесуален характер. Тя винаги е срочна - действа само по време на изпълнение на съответната служба и поначало може да бъде преодоляна въз основа на издадено разрешение от компетентен орган.

С Четвъртата поправка на Конституцията / ДВ, бр. 12/2007г./ отпадна процесуално - правният компонент на имунитета на магистратите - наказателната неприкосновеност. Така те нямат неприкосновеност срещу задържане и срещу наказателно преследване. Конституционно регламентираният функционален имунитет на магистратите има материално правен характер - наказателната и гражданската неотговорност се отнасят за служебните им действия, чрез които се осъществяват основните им функции и се вземат решенията.

Ограниченията на имунитета на магистратите с Четвъртата поправка на Конституцията в чл. 132 - свеждането му само до функционален и различията с конституционно регламентирания имунитет на народните представители, предпостави различното тълкуване и приложение на процесуалната норма на чл. 35, ал. 3 НПК.

Нарушенията на родовата, респективно - на специалната функционална компетентност, съставлява съществено нарушение на процесуалните правила / от категорията на абсолютните /, за които ВКС е длъжен да следи служебно, по силата на чл. 124 от Конституцията. Това нарушение винаги аргументира основание за отмяна на постановения съдебен акт от функционално некомпетентен съд.

Констатира се противоречива практика на ВКС и съдилищата в страната при определяне на подсъдността на делата за престъпления от общ характер, извършени от магистрати и при приложението на специалната подсъдност по чл. 35, ал. 3 НПК.

I. Една част от съставите на ВКС и съдилищата /в частност Софийски градски съд/ приемат, че делата за престъпления от общ характер извършени от магистрати, без значение дали престъпленията са осъществени от тях в рамките на функционалния им имунитет по чл. 132 от КРБ, са подсъдни единствено и само на Софийски градски съд, тъй като магистратите са лица с имунитет. В подкрепа на тази теза се излагат аргументи, че достатъчно за определяне на подсъдността по чл. 35, ал. 3 НПК е, че с оглед изпълняваната служба на съдиите, прокурорите и следователите е признат конституционен имунитет в същинския му смисъл на наказателна неотговорност, поради което те се включват в категорията на „лицата с имунитет“. Без значение е, че конституционно признатата наказателна неотговорност на магистратите по чл. 132 КРБ е сведена единствено до случаите свързани с изпълнение на служебните им действия и при постановяване на актовете им, и то доколкото по този повод не са извършили престъпление от общ характер. Въпросът - дали те са сторили това, с оглед повдигнатото им обвинение подлежи на разрешаване в един съдебен процес, чиято подсъдност няма причини да се отклонява от правилото на чл. 35, ал. 3 НПК, възлагащо компетентност на Софийски градски съд. Обратното становище би означавало за всеки конкретен случай съдията - докладчик да преценява естеството на обвиненията и относимостта им към разпоредбата на чл. 132 КРБ, което би довело до сериозни различия при определяне на компетентния съд, съобразно правилата на родовата и местна подсъдност, а също и до неоправдано забавяне на производството, с оглед възможни отводи, поради служебното качество на подсъдимите. Всичко това оправдава разума на даденото в чл. 35, ал. 3 НПК разрешение - делата срещу магистрати, които се ползват с конституционен имунитет, да бъдат разглеждани на първа инстанция от Софийски градски съд, което по своята същност си е процесуална гаранция за защита, съобразена с изпълняваната дейност, осигуряваща еднакво и безпристрастно третиране на подобни случаи в разумен срок, в съответствие с изискванията за справедливост на процеса.

В тази насока са следните съдебни актове:

Определение № 76/10.10.2008г. по ЧНД № 202/2008г. на ВКС, II н.о.

Определение № 153/10.12.2010г. по ЧНД № 710/2010г. на ВКС, III н.о.

Определение № 76/ 20.05.2013г. по ЧНД № 843 /2013г. на ВКС, III н.о.

Определение № 71/19.05.2009г. по ЧНД № 251/2009г. на ВКС, I н.о.

Решение № 452/10.12.2012г. по НД № 1634 /2012г. на ВКС, III н.о.

Решение № 224/01.07.2013г. по НД № 479/2013г. на ВКС, III н.о.

Решение № 488/18.11.2013г. по НД № 1612 /2013г. на ВКС, I н. о.

Решение № 295/ 31.07.2014г. по НД № 439/2014г. на ВКС, III н. о.

Решение № 562/31.03.2014г. по НД № 1897/2013г. на ВКС, II н. о.

Решение № 30/15.02.2011г. по НД № 655/2010г. на ВКС, II н. о.

Решение № 200/25.06.2012г. по ВНОХД № 325/2012г. на Софийски апелативен съд

Решение № 150/20.12.2010г. по ВНОХД № 0138/2010г. на Софийски апелативен съд
Решение № 250 по ВНОХД № 609/2012г. на Софийски апелативен съд
Решение № 298 по ВНОХД № 307/2010г. на Софийски апелативен съд
Решение № 365/14.02.2014г. по ВНОХД № 653/2013г. на Софийски апелативен съд
Решение № 79/11.04.2011 г. по ВНОХД № 108/2011г. на Софийски апелативен съд
Решение № 50/17.11.2014г. по ВНОХД № 038/2014г. на Софийски апелативен съд
Присъда № 56/05.06.2013г. по ВНОХД № 00175/ 2011г. на Софийски апелативен съд
Присъда № 29/23.05.2014г. по ВНОХД № 089/2014г. на Софийски апелативен съд
Особено мнение по Решение № 5/19.02.2009г. по ВНАХД №1228/2008г. на Софийски апелативен съд
Определение № 36/20.03.2013г. по ВЧНД№ П-27 / 2013г. на Софийски апелативен съд
Присъда № 310/29.10.2012г. по НОХД № 4048/2010г. на Софийски градски съд
Присъда от 16.09.2012г. по НОХД № С-105/2012г. на Софийски градски съд
Присъда от 12.03.2010г. по НОХД № С-158/2009г. на Софийски градски съд
Присъда № 9 от 21.07.2011г. по НОХД № С-318/2008г. на Софийски градски съд
Присъда от 06.11.2013г. по НОХД № С-203/2012г. на Софийски градски съд
Присъда № 118 от 24.03.2010г. по НОХД № 2174/2009г. на Софийски градски съд
Присъда № 298 от 25.09.2009г. по НОХД № 2918/2008г. на Софийски градски съд
Присъда от 01.10.2009г. по НОХД № 2941/2008г. на Софийски градски съд
Присъда № 6 от 12.05.2011г. по НОХД № С- 852/2010г. на Софийски градски съд
Присъда от 13.09.2010г. по НОХД № 813/2010г. на Софийски градски съд
Решение по НОХД № 1095/2007г. по НОХД № 1095/2007г. на Софийски градски съд
Определение № 18 от 26.06.2013г. по ЧНД № С- 30/2013г. на Софийски градски съд

II. Други състави на ВКС и съдилища в страната поддържат становището, че по отношение на извършено от магистрат престъпление от общ характер, което не е свързано с функционалния имунитет по чл.132 от Конституцията, не следва да се прилагат правилата на специалната подсъдност по чл. 35, ал. 3 НПК, а да се следват общите правила, уреждащи местната и родова подсъдност. В подкрепа на това становище се излагат аргументи, че специалната подсъдност по чл. 35, ал.3 НПК се отнася само за случаите, когато престъпление от общ характер е извършено от лица с пълен имунитет, от лица с функционален имунитет за деяния при осъществяване на съдебната власт - съдии, прокурори и следователи /по аргумент от чл. 132 КРБ/, както и от членове на Министерския съвет. Приема се, че чл.132 от Конституцията предвижда наказателна неотговорност на съдии, прокурори и следователи само за действия при и по повод изпълнение на функцията им. За деяния, извършени извън кръга на професионалните им правомощия, те не са закриляни от функционалния си имунитет. Затова и в устройствения Закон за съдебната власт е разписана различна процедура - в случаите по чл.132 от КРБ, когато магистрат е привлечен като обвиняем, Висшият съдебен съвет временно го отстранява от длъжност до приключване на наказателното производство /чл. 230 ЗСВ/, докато в останалите случаи решението за отстраняване от длъжност не е задължително, а факултативно – ако е направено такова искане и след преценка на колективния орган /чл. 230, ал.2 ЗСВ/. Така се обосновава извод, че след като имунитетът е функция на длъжността, то на специалната подсъдност по чл. 35, ал. 3 НПК ще подлежат делата на магистрати извършили деяния във връзка с осъществяване на съдебната власт, а другите деяния, извършени от тях - на разглеждане по общия ред.

В тази насока са следните съдебни актове :

Решение № 344 от 01.10.2009 г. по НД № 369/2009г. на ВКС - III н.о.

Решение № 492 от 30.03.2011г. по НД № 503/2010г. на ВКС - I н.о.

Решение № 5 от 19.02.2009 г. по ВНАХД № 1228/2008г. на Софийски апелативен съд

Решение № 64 от 27.04.2009г. по ВНОХД № 37/2009г. на Апелативен съд - Пловдив

Решение от 16.11.2009г. по ВНОХД № 305/2009г. на Софийски окръжен съд

Решение по ВНОХД № 37/2010г. на Окръжен съд - Варна

Решение № 50 от 21.05.2009г. по ВНОХД № 170/2009г. на Окръжен съд - Ловеч

Присъда от 08.01.2009г. по НОХД № 476/2008г. на Районен съд - Пазарджик

Присъда № 738 от 12.12.2007г. по НОХД № 2899/2007г. на Районен съд - Пазарджик

Присъда № 2 от 24.04.2009г. по НОХД № 709 /2008г. на Районен съд - Ботевград
Присъда № 30 от 05.03.2009г. по НОХД № 1252/2008г. на Районен съд - Ловеч
Определение от 24.04.2009г. по НОХД № 495/2009г. на Районен съд - Велико Търново
Присъда № 560 от 14.10.2009г. по НОХД № 4513/2009г. на Районен съд - Варна
Присъда № 736 от 14.12.2009г. по НОХД № 5232 /2009г. на Районен съд - Варна
Присъда № 223 от 17.06.2014г. по НОХД № 5739/2013г. на Районен съд - Пловдив
Решение № 1110 от 21.07.2006г. по НАХД № 1929/2006г. на Районен съд - Бургас
Решение № 431 от 20.07.2005г. по НАХД № 483/2005г. на Районен съд - Кърджали
Определение от 30.01.2012г. по ЧНД № 170/2012г. на Районен съд - Плевен
Разпореждане от 07.11.2007г. по НОХД № 3452 /2007г. на Софийски градски съд

Констатираните противоречия в съдебната практика при определяне на подсъдността на делата за престъпления от общ характер извършени от магистрати създават предпоставки за разнородна и противоречива практика и на прокуратурите в страната при определяне на местно и функционално компетентната прокуратура, която следва да осъществи ръководство и надзор върху досъдебното производство по такива дела, а и относно компетентния разследващ орган по чл. 194, ал. 1, т. 2 НПК. Това противоречие рефлектира върху законосъобразното провеждане на наказателното производство в досъдебната и съдебната му фаза, тъй като нарушението на правилата на родовата, респективно - на специалната функционална компетентност аргументира винаги съществено нарушение на процесуалните правила и е основание за отмяна на постановения съдебен акт.

Наличието на противоречива практика при тълкуването и прилагането на закона е основание по чл. 124, ал. 1, т. 1 ЗСВ за приемане на тълкувателно решение от Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на Върховния касационен съд

Предвид изложеното и на основание чл. 125, вр. чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт правя следното

И С К А Н Е:

Общото събрание на Наказателната колегия на Върховния касационен съд да даде отговор на въпроса:

1. Всички дела ли за престъпления от общ характер, извършени от съдии, прокурори и следователи са подсъдни, съгласно чл. 35, ал. 3 НПК на Софийски градски съд като първа инстанция или само тези, по които престъпленията от общ характер са извършени във връзка с функционалния имунитет на магистратите по чл. 132 от Конституцията на Република България ?

ГЛАВЕН ПРОКУРОР:

/С. ЦАЦАРОВ/

Приложение: цитираните в искансто съдебни актове